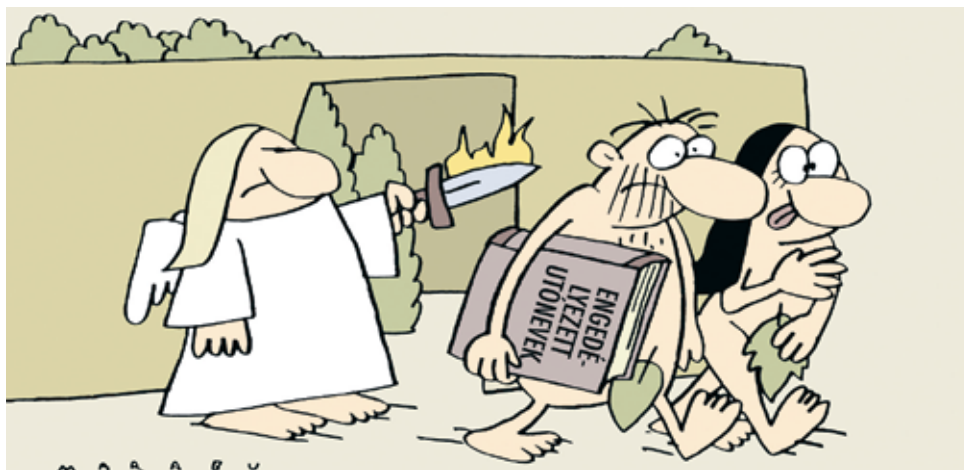

Elutasított utónevek: Minek ne nevezzetek?

Nő az igény az egyedi keresztnevekre. A „nyelvőrőség” rugalmas, de a káoszt is próbálja elkerülni.

Pannilia, Zaráróza, Rünty, Zuri, Bődön, Kolbász, Orbánviktór, Kadarka, Pandémia, Napfi, Szöcske – csak néhány példa azokból az utónévötletekből, amelyek kihullottak az anyakönyvben használható nevekről szakvéleményt adó Nyelvtudományi Kutatóközpont rostáján. 2023-ban 469 névbejegyzési kérelemről döntöttek, közülük 43 női és 27 férfinevet fogadtak el. Az elmúlt néhány évben egyébként jellemzően emelkedett a kérelmek száma: a 2018-as 436 után 2022-ben már 625 névkezdeményezésről készült szakvélemény. A gyakorlatban nem fordult még elő olyan, hogy az utónévbizottság szakvéleményét ne fogadta volna el a hatóság, de a döntés jelenleg a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztériumban születik meg, ott is a Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkárság hatósági szakigazgatási főosztályán.

A szülők tavaly 4570 keresztnévből válogathattak, ezek közül 2607 lány- és 1963 fiúnév. A folyamatosan bővülő lista megtalálható a Nyelvtudományi Kutatóközpont honlapján. Az a szülő (vagy ritkábban: magának új nevet kérelmező felnőtt), aki nem talál kedvére valót az aktuális utónévkészletben, az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény értelmében a kívánt nevet egy formanyomtatványon kérvényezheti a fenti hatóságnál. A kért utónév a törvény szerint a születési nemnek megfelelő női vagy férfinev lehet. Bár a hivatal indoklást is elvár (legalább annyit,

hogy a gyermeke részére vagy saját névváltoztatásához kéri-e valaki), a kívánt elnevezés eredetét vagy jelentését nem kötelező megadni. Ezt követően a kutatóközpont harminc napon belül nyilatkozik, hogy támogatja-e a név anyakönyvezhetőségét, és ha igen, akkor felveszi az általa vezetett utónévjegyzékbe.

Az elutasítás gyakori oka, hogy a kérvényezett név nem felel meg a magyar helyesírás szabályainak, a mai köznyelvi kiejtésnek. „Ennek ellenére minden héten kapunk olyan kérelmeket, amelyeket idegen helyesírással kérnek” – mondja Raátz Judit, a kutatóközpont tudományos főmunkatársa. Ilyen például a Jenifer, a Chloe, a Monica vagy férfiaknál a Christopher, a Massimo, a Philippe. A többek által áhított Claudia helyett a Klaudia, a Gerald helyett a Dzserald például anyakönyvezhető.

A gyakran kérvényezett becenévi alakok közül (amelyeket sokszor felnőttként kérnek maguknak) a nőknél „megbukott” például a Lini, a Nani, a Poca, de átment a Böske, a Cilka, a Gizi. Férfiak nem kaphatják az Ati, a Béci, a Misi becéző alakokat, szemben a Gábos, a Jankó vagy Jóska változattal. Többszöri elutasítás után vált bejegyezhetővé egyebek közt a Bóbita, az Evolett, illetve a férfiak térfelén a Néro és a Lóci. Az úgynevezett uniszex, mindkét nemnél megjelenő nevek vizsgálatokor Raátz Judit és kutatótársai arra a megállapításra jutottak, hogy a kérők motivációja Magyarországon nem valamiféle „androgün divat” követése; a kérvényekben egyszer sem szerepelt, hogy a nevet azért kérnék, mert mindkét nem viselheti. A 2018–2022-es időszakban összesen 2614 névkérelm érkezett a bizottsághoz, ezek 15 százaléka volt nemsemleges. A kérelmezők hasonló indokokat tüntettek fel, mint amiket általában mások is szoktak: az egyediségre törekvés, valamilyen ritka név választása, vagy az, hogy a környezetükben valaki viseli a nevet, esetleg külföldön hallották a szülők. Az sem ritka indíték, hogy a nevet külföldi ismert ember, filmszereplő, sorozathős, mangafigura vagy szereplőjének hőse viseli. ■ **PUSZTA DÓRA**

EGYNÉL TÖBBSZÖR KÉRELMEZETT, KÜLFÖLDÖN NEMSEMLEGESKÉNT HASZNÁLT UTÓNEVEK, 2018–2022

Lánynak/nőnek kérték	Fiúnak/férfinak kérték
Alexis/Alexisz Benji/Benni Éden Haren/Héren Indiana/Indiána Leilani/Leiláni Lumi Mekenzie/Mekenzi Naliah/Nalia Nati Nihan Nili Polen Rodi Sisa Tandavi Zola	Angel Derian/Derián Glenn Kaiden/Kéjden Kimi Laurin Luka/Lúka Mile Misha Neo Nicola/Nikola Noam/Noám Vesa Zayn/Zayne
Derin Ejsan/Eysan Erin Lilo/Liló/Liló Lois/Loisz Madison Melech/Melek	Donnie/Doni Dorien Doron Éden
Lexy/Lexie/Lexi Sziszi	Kody/Kódi/Kodi
Heli/Héli Loren	Logan/Logen Sasha/Szása
	Niko/Nikó

Forrás: Raátz Judit, HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont